

som spaltfyllnad åt Saima, om der någon gång fanns ett deficit som Du ville fylla. Har Du annat som mera intresserar för Dagen, så är jag visst ej nödig att se Hällströms eloge utbasunas; men skicka mig tillbaka i sådant fall och det af anförda skäl.

Här medföljer konstföreningens Subscriptions lista jemte helsingingar från Geh Walleen, hvilken står i spetsen derföre.

Helsa Din Fru från

10

Din
gamle vän
J. J. Nervander

Helsingfors d [redacted] Febr. 1846.

206 C. R. EHRSTRÖM – J. V. SNELLMAN 6.III 1846
HUB, JVS handskriftssamling

20 B<roder> Jean!

Jag begagnar tillfället att sända Dig 1:o) ett ytterligare bidrag till finsk matematisk Terminologie, lik den af Europæus, Schildt, och andra. Den är uppställd af Kronofogden Wallenius, en karl med godt hufvud, men excentrisk och ty värr utan gedignare bildning. Säkert har den något värde. 2:o) Ett utdrag, fri öfversättning, ur Gräfe och Walthers Medicin Journal om det vådliga i nyckterhets föreningars sträfvanden. Gör med den hvad Du tycker, den är för närvarande hos oss kanske opåkallad i allmänhet, ehuru sann och partielt passande. Hvad Opium, såsom bränvinets efterträdare beträffar, har jag länge hyst samma tanke, och Kaffe consumptionen stiger hos oss med hvarje år. Att anse denna såsom följd af minskningen i bränvints bruk vore väl orätt, ty det är egentligen qvinno könet, som rustar med Kaffet, dess tilltagande bruk har således en annan allmänare grund; äfven säga de fattige, att de uti Kaffet ha en billigare recreation, än i mat, vare sig hvilken enkel tillredning som helst; men säkert är å andra sidan, att elaka följer af dess måttliga bruk icke kunna uteblifva.

40

Nu en annan sak: Skulle man icke kunna våga väcka fråga om en begäran att finska språket måtte bli undervisnings och officiellt språk i landet! Jag känner icke de högas politik, om de vore sinnade att göra en sådan begäran, än mindre de högstes om de ville bevilja densamma. Men i visst hänseende bör tiden anses vara inne. Vår varande Kejsare gynnar oss; den följandes tänkesätt känna vi icke, men fara är så mycket jag hört, att han icke skall blifva sjelfständig och att Ferdinand således uti hans personliga böjelse om ock denna vore för oss, icke skall finna samma stöd, som det funnit hos Alexander och Nikolaj. Så säges åtminstone, att de der Bojarerne icke skola vara vänskapligt sinnade emot oss.

50

Skulle vi få Kejsarens löfte att efter t. ex. 50 år få allt finskt, så skulle allt gestalta sig derefter och det vacklande som nu råder försvinna. Jag tror mellertid mera, på möjligheten att en sådan begäran skulle beviljas, än att den kan göras.

Du tyckes icke fästa någon vikt vid mitt förslag, att lära Allmogen skrifva, och deruti låge dock enkligt min öfvertygelse ett stort steg

framåt. Den begärlighet, hvarmed undervisningen mottogs och begagnades i den af oss här inrättade Söndagsskola ||Vi började med 3, 4 och hade inom par månader 50 elever – mera rymde icke vår skol-local.|| som ty värr nu hvilat öfver ett år, men snart åter skall öppnas (för allmogens barn), vittnar att felet till okunnighet uti skrivande ingalunda är på discenternes sida. Hvilken, som lärt sig denna konst, ville afsäga sig densamma? Utom den, hvad vore vi, hvad vore menkligheten! Dess inhemtande skall påskynda *behofvet* af rätttegångens förande och handlingarnes skrivande på finska. Bonden lär sig skriva; han skall kunna föra sina tankar till pappers, han skall kunna föra bok, correspondera, han skall inom ett 10tal år sjelf veta begära att få rätttegångshandlingar skrifna på sitt eget språk. Det demoraliserande inflytandet af *små jurister* och d:o af *små tjenstemän*, hvilkas traktan nu går ut på rof endast, ||KronofogdeContoren, hvarifrån Länsmän och andra smärre vanligen utgå äro verkliga skolor för dessa roffare. Facta skulle finnas i ymnighet.|| och är så genomgripande, skall minskas, o. s. v. – skäl, såsom mig synes, nog för att befordra saken en hvar i sin stad.

Dina uppsatser i landthushållningen ha bedömts olika, icke alla gillande. Om skogshushållningen vet jag intet säga. Hemmansklyfning lär icke passa in med våra förhållanden, beroende af hårdt klimat. Ett litet hemman kan knapt föda en dräng husbonden till hjälp, och hans och hästens krafter uttömmas på släpning af ved och hö, så att föga och intet blir kvar för jordbruket. Detta är böndernas erfarenhet. I ett varmare klimat förhåller det sig säkert annorlunda. Det lär vara med den saken som med folkskolorna. Ingen kan väl yrka på införandet af sådana hos oss stationära, derföre att de finnas i t. ex. Tyskland, hvarest *byarne* svara mot våra städer. – Deremot ha anmärkningarne mot vissa bestående Stadgar lagar vunnit allmänt bifall. – Kronobönder, isynnerhet immissions sökande äro i ett vådligt beroende af Länsman och Kronofogdar. Önskligt vore att proceduren blefve lättad och på fastare och tryggare fot. – Vill Du icke skriva något om behofvet af mera studier och fastare bildning för de lägre Embetsmännen i allmänhet! – Vårt Landbruks institut måste vara förfeladt; de som utgått derifrån och kommit till dessa orter ha varit lymlar, oduglige både till bönder och herrar. Om man komme åt dess institutioner tror jag det vore mycket vid dem att anmärka; men saken är ömtålig. Gehæime Rådets v. Haartman är dess synnerlige gynnare. Jag tror han är bildad nog för att tåla höra sanning men – est modus in rebus.

Om Fredrik sänder till Dig mitt manuscript till »Barnets emancipation» så gör Dig mödan att gå igenom det och dervid göra anmärkingar. Jag gjorde mig skyldig till en osanning sist då jag var hos Dig och Du frågade hvad för papper jag hade i min kappsäck. Jag svarade undvikande ehuru äfven nämnda manuscript då fanns der; jag ämnade låta trycka det utan att ge Dig del deraf förut. Hvarföre? Emedan Du par ggr förr förfarit så skamlöst med mina uppsatser. Har det varit Donqvixotterier – kanske, men de hade annorlunda behandlade kunat bli något annat. Då var jag entusiast; nu är jag redan afkyld. Du hade ett uttryck i en Tidningsuppsatts som jag fäste mig vid, som behagade mig. Den lydde ungefär så: »den saken (det var fråga om ett visst lynne hos tiggeriet i Tavastland eller Savolax) / bör / kan / icke hämmas, den bör ledas». – Regeln är en gyllene regel, men som så sällan iakttages, och som äfven Du då icke iakttog emot mig. Du tilltrorde mig kanske mera än jag gick ut med.

Och jag är icke den ende som blifvit så der hårdhändt medfaren. Jag har hört äfven andra påstå, att din tendens är mera destructiv än constructiv. Hvarföre? Måste det så vara? Alla ha icke mod såsom Du, att ånyo börja uppföra en byggnad, som blifvit för en nedriften. Dock, det är skilnad på hvem som rifver. Jag minnes ett tillfälle på Sörnäs – ett post coenam. Du beklagade Dig öfver den, ringa uppmuntran Du rönt äfven från kamraters sida, att fortsätta dina studier på den bana Du valt och sade att jag var den ende som gjort det. Kamraterne skrattade, – hvarföre vet jag nu icke så noga, men då tänkte jag på Johannes och hans uttryck om Frälsaren och dennes skoremnar, och bad Dig med tårar i ögonen icke blottställa mig för K<amraterne>s gyckel. Då tårades äfven Du, och dessa tårar gällde säkert Dig sjelf; de voro, såsom ock mina, blygsamhetens. – Annat är ynglingens sätt att se saker, och annat mannens. Men litet spår af dessa tårar, jag tillstår det, ville jag ännu någongong se i dina uppsatser och vid ditt bedömande af andras, troende att hvarken Du eller sjelfva saken deraf skulle lida. Dock är det långt ifrån mig, att vilja uppmana Dig att derföre sätta något hyende under odugligheten eller inbilskheten. Jag tror den Lärare vinner mest, som förkunnar sina sattser icke diktatoriskt, utan

10

20

såsom sjelf framåtgående, såsom primus inter pares – jag menar Universitets Lärare, och sådan är ju Du med hela landet till Universitet.

Men nu åter till det nämnda m<anus><ri>pt<e>t – och jag skulle nästan blygas att, efter detta företal, återkomma dertill om jag fruktade att Du skulle misstänka mig att ha talat för; såsom det heter, min sjuka mor. Men detta fruktar jag icke och skall icke heller framdels upphöra, att säga Dig mina, om Du så vill »tycken», om Du äfven nu ser Dig tvungen att utsäga förkastelsedom öfver mitt opusculum.

Tredje, egentligen andra häftet deraf är ännu icke skrifvet. Flickans (qvinnans) emancipation ger det mästa bråk. De qvinnorne de qvinnorne, när ha icke de gjort oss bråk! Jag tror att våra åsichter i hufvudsaken skola stämma öfverens. Så mycket som ock i denna väg är skrifvet har jag ända hittills varit i tillfälle att läsa nästan intet. Känner Du något dugligt i denna väg?

30

Öfverbringaren af dessa rader, H:r Nylander, anställd såsom ritare vid Landtmäteri kontoret i H<elsing>fors, är en af vårt lands mest låfvande konstnårs anlag. Han har äfven gjort någon början med att måla i olja. Hans foglar och fiskar efterge, tror jag icke de Wrigtska, ehuru jag icke varit i tillfälle ett anställa jemförelse.

Misstyck icke 1:o) att jag kladdat och skrifvit illa stundom utan mellankommande afbrott då och då hade det kunnat bli litet bättre; och 2:o) att jag grälat, men tillfället är så lockande – den som tiger, den samtycker tror man, derföre tror äfven jag att Du håller allt till godo.

40

Att jag har en hustru vet Du, äfvenså att jag har för n<är>v<arande> 2 flickungar och mot slutet af sommaren, vill Gud, tre; tillfälle således nog att experimentera i emancipations läran, de befinna sig alla väl. Helsa din lilla Gumma och säg att här i Torneå finnes ett par hjertan, som isynnerhet Johanne tiden, då de gynnas af en icke nedgående sol, äro varma nog för att icke skrämma bort henne, om hon jemte sin gubbe ville göra sig mödan, att vid den tiden söka upp dem. Farväl!

50

Carolus.

Torneå d. 6 Mars 46.